

Egy ccentiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvményben részesülnek. Reclam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

ELLENZÉK

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

SZERKESZTŐI IRODA

Balmaz-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egy évre 16 frt. Negyedévre 4 frt.
Félévre 8 frt. Egy hónap helyben 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kossuth a szabadságharcz emlékeiről.

Hentaller Lajos, a szabadságharcz emlékek kiállításának egyik rendezője levelében kérésre Kossuth Lajost, hogy kegyeskedjék valami emléktárgyat küldeni a kiállításra. Kossuth Lajos erre az alábbi levelet intézte Hentallerhez:

Turin, 22 Via dei Mille
Julius 24. 1891.

Tisztelt képviselő ur!

Hogy küldjek valamit a „nagy idők nagy emlékeiből” a kiállításra, melyet önök rendeznek, azt kívánja ön.

Egy kézi táskával karomon, karddal oldalomon léptem a számkivetés útjára. Ki tudná megmondani, hogy hol a minő alakban lehetnek (mint-hogy semmivé semmi sem lehet, a mi van) annak a táskának atomjai? Kardomat pedig át kellett adnom, mert a becsületes török adott menhelyet az öldöztetők magyarnak, de megkivánta, hogy fegyvertelen legyen.

Hát mim maradt meg nekem a nagy idők emlékeiből?

A bánat, a bú, a hontalanság s a keserves visszaemlékezés.

Ezeket nem küldhetem el a kiállításra, más emlékem nincs. Semmim nincs.

Gondolkoztam, hogy emlékem nem lévén, nem küldhetnék-e valamit, a mi, ha nem emléke is a nagy időknek, de emlékeztet rajjuk.

Van egy darabom azokból a szerény ezüstkoszorúcskákból, melyeket a vitézségi érdemkereszt jelvénye gyanánt viseltek hőseink; minthogy magának az érdemkeresztnek akkor rögtön Debreczenben kellő számban előállítására gondolkunk sem lehetett. Még csak ezt a kis portékát sem én hoztam ki magammal a hazából; ide kinn hű vitéz barátom, Ihsz ezredes halálával maradt reám, ép úgy, mint a nagy érdemkereszt jelvénye, melyet Bem viselt, az ő halálával a török kormány szíves figyelméből hozzám viszakérült (ez utóbbit a Székely muzeumnak ajándékoztam; onnan önök a kiállításra tán megkaphatnák), Ihsz ezüstkoszorúcskája meg van.

Itt Turinban később, a Debreczenben megállapított terv emlékezete után magát az érdemkeresztet is megcsináltattam, akarván, hogy nyoma maradjon fenn annak, hogy minővé terveztük az érdemkeresztet, melyet azok a szerény ezüstkoszorúcskák képviseltek.

Ez is megvan. Tudtommal csak egy pár volt honvéd csináltatta meg magának e minta után az érdemkeresztet; nem hiszem, hogy ilyet találhatnának önök az országban.

Aztán olvassa meg ön kérem, a mit Irataim III-ik kötetében az itt készített honvédelemről írtam. Egyet azon emlékeiből megtartottam, birtokomban van, és birtokomban van maga az érembélyeg is, remek vésés, ezer frankba került.

Ezen tárgyaknak rajzai Helfynek Irataim összevont népies kiadásában közölve lettek; de ha ön azokat a kiállításra érdemesek tartaná, tessék engem értesíteni, elküldöm; egyebem nincs.

— Nini — bocsánatot kérek — tévedtem; az eszmétársulat most hozza eszembe, hogy egy „emlékem” mégis van, még pedig egy történelmi nevezetesség emléke, a maga nemében unikum. Ez Bethlen Gábor fejedelemnek I. Achmed szultán által küldött investitúrális kardja, melyet Erdélynek megajándékozott, midőn Magyarország kormányzójává lettem megválasztva; az csüngött oldalomon, midőn a debreczeni református templomban tartott országos ülésre mentem, hogy mint kormányzó a függetlenségi nyilatkozatra az ország színe előtt eskü tegyek s azokat, a kiket minisztereim néveztem ki, esküt vegyek.

Midőn e levelem megírásához kezdtem, ez azért nem jutott eszembe, mert azon eszmével voltam elfoglalva, hogy hoztam-e valamit magammal az országból s e kérdésre az volt a felelet, hogy a bán, bánat és keserves visszaemlékezésen kívül semmit. Ezt a kardot sem én hoztam magammal; ott maradt Aradon holmim közt. Valaki (nem tudom ki?) az elközbástól megmentette s aztán kiküldte nekem Törökországba, midőn Kutahia-ban az európai diplomácia internáltja voltam.

Az, a ki a kard kihozatalával megbizva volt, csak Konstantinápolyig ment, ott a kardot egy bankárnál egy vagy kétezer piasterbe elzalogosította. Ügynököm (gr. Vay) értesített a dologról, kiváltottam s megkaptam, de a váltól függő tömött ezüst láncz kardtartó nélkül, ez valahol és valahogy urat cserélt, soh'se jöttem nyomaiba, de a kard (eredeti) s a hozzátartozó tör (utánzat) megvan, ezt is szívesen elküldeném (s ez aztán igazán „emlék” még pedig kettős érdektű), de csak úgy küldhetem el, ha önök eleve biztosítást szereznek a magyar kormánytól, hogy nem fog annak birtokától talán azon ürügy alatt megfosztani, hogy Erdélynek nem volt joga azt nekem adni.

Nem ok nélkül tartok ettől, mert már tapasztaltam, hogy a magyar kormány (nem is a németről szölok, hanem magyar kormányról) teljességgel nem csinál magának skrupulust abból, hogy rajtam fosztogatást vigyen véghez.

Hallja csak!

Veress Antal volt nekem, mint a honvédelmi bizottság elnökének, majd mint országhormányzónak levéltárnokom. Tisztelelt, becsületes ember. Mielőtt elfognák, mert persze elfogták, nem volt kétsége az iránt, hogy őt, mint levéltárnokomat, irományaim felől faggatni fogják. Hát elkészült reá; a hivatalos aktákat tárgy szerint csomagokba rendezte s midőn a faggatás elkezdődött, azokat regisztrumaikkal egyetemben előmutatta s átadta, de a bár közgyi, hanem bizalmas természetű, mint szinte a magántermesztési irományokat elvette láb alól s Debreczenben összegyűlt könyveimmel együtt biztonságba helyezte. (Pesti becses könyvtáramat persze ott elköbörték.)

Értesített, hogy ne aggódjam felettük, biztonságban vannak s lesznek még annyira enyhülnek az idők, hogy viszély nélkül kiküldheti. Hát úgy maradt. Később, midőn már enyhültek az idők, megtörtént, hogy engem valaki oly adósságról zaklatott, melyet pozitíve emlékeztem, hogy megfizettem; irtam Veressnek, hogy nézzen utána, nem talál-e a nála levő irásaim közt valamit, a mi erre vonatkozik; felelt, hogy ő a leghasznosaltalabb rokokóskartétát is gondosan megőrizte, utána nézett; de a kértett tárgyra vonatkozót semmit sem talált, hanem minthogy már akkor a kiküldés nem járt volna veszélyel, kérdést tett, akarom-e, hogy irataimats könyveimet kiküldje? Azt feleltem, hogy a szállítás pénzbe kerül, a mi nekem nincs, hát csak viselje gondját tovább is, jó helyen van.

Szegény Veress meghalt (Somogyban). Családja nem volt, valami rokona, öröklő czimen rátette kezét a „hagyatékra” s az irományokkal (s gondolom könyvekkel is) megkínálta a nemzeti muzeumot, hogy vegye meg. Megvette (gondolom 10.000 forintot fizetett érte). Miért vette meg? azért mert „Kossuth-iratok” voltak, hát el kellett tenni láb alól.

Szegény Veress igen becsületes, de nagyon szegény ember volt; annyira szegény, hogy Csanády vállalta magára tisztességes czimen és móddal ellátásáról gondoskodni. (Aldás kisérje érte emléket.) Ha Veressnek 10.000

frt értékű vagyona volt volna, a milyen önértetes ember volt, bizony nem evett volna kegyelemkenyeret.

Nem mondom, hogy a muzeum számára elquirált irományok közt Veressnek sajátjai is nem voltak. Szorgalmas, munkás ember volt, gyűjtögetett, jegyeztetett. Hanem az bizonyos, hogy a mi a Veress sajátja volt, azért az ország pénzéből nem 10.000 forintot, de annyi battát sem merhetek volna kiadni. Hát mit vettek meg? a Kossuth-irományokat.

No már kérem, azt tudták, hogy Veress az én levéltárnokom volt; tehát tudták, hogy a mi azon írásközt olyan van, a mi vagy tölemásnak, vagy mástól nekem szól, vagy az én hivataloskodásomra, közgyi viszonyaimra vonatkozik, vagy pedig az én magándolgaim körébe vág, az Veressnek, nem mint annak, hanem csak mint az én levéltárnokomnak juthatott kezére; tehát Veress azoknak nem tulajdonosa volt, hanem csak letéteményese lehetett; s így tudták, hogy nem olyasmit vesznek meg, a mit Veress örökösének joga volt volna eladni.

Annyit a fenforgott körülmények közt a legközségesebb tisztesség (nehogy becsületet mondjak) legalább megkívánt volna, hogy nekem ennyit mondjanak: „Közljük önnek azon irományok lajstromát, melyek mint Veress Antal hagyatékai a muzeumnak megvételül ajánlatnak, minthogy Veress önnek levéltárnoka volt, nehogy valami olyast vegyünk meg, a minek ő nem tulajdonosa, hanem levéltárnoki minőségben csak az ön bizománya volt, kérjük önt, nézze át a lajstromot, s jegyezze ki (ha volnának ilyenek) azokat, a melyek az utóbbi kategóriába tartozván, az ön beleegyezése nélkül eladás és vétel tárgyai nem lehetnek.”

Még csak ennyit sem tettek. Tudták, hogy hírem, tudtom nélkül az enyimmel üznek vásárt; tudták, hogy a mit tesznek: az egyenesen fosztogatás. Megtették!

Helfy barátom szólott a dologról Tisza Kálmánnak, előmutatta neki Veress említett levelét, tartalmát nem tudnám idézni, mert Helfynél van, de annyit tudok, miként kétségbevonhatlan bizonyosságot nyújt a felől, hogy nekem Veressnél irományaim voltak. Tisza ur azt felelte Helfynek, hogy a dolog kényes természetű, mert a 10.000 forint ki van fizetve (csak ezért kényes?) de majd utána néz a dolognak.

Hogys ne?

Hát látja ön, hogy a fosztogatás felől precizense van. A Bethlen-kardot csak a mondott feltétel alatt ajándékozhatom a kiállításra elküldeni, (E kard rajza is meg van Helfy említett népes kiadásában.)

Apróság muzeum. Irataim III-ik kötetének 763-ik lapján láthatja ön, hogy a honvédelembélyeg, melyről szólottam, én már 1882-ben nyíltan odaajánlottam a nemzetnek.

A muzeum, mely még Deák rongyos esernyőjét, papucsát, meg mit tudom én minő lim-lomját is méltónak tartja mint ereklyét őrizni, mutogatni, de a függetlenségi harc emléke nem kellett neki, — pedig én ingyen ajánlottam, nem kellett neki. Persze, hogy nem!

Sőt kilencz éve már, hogy azt a nyílt ajánlatot tettem, akadt-e csak egyetlen ember is az országban, a ki a dologt szóba hozza? — Senki!

En istenem!

Hogy is mondja csak Kőlcsey? „Jégkebelben fásult szívet zár” —

Fogadja ön nagybecsülésem ki-jelentését s üdvözlömetet.

KOSSUTH LAJOS.

Politikai hír.

Az országgyűlés elnapolása. A román vasuti csatlakozásokról szóló törvényjavaslat — mint Budapestről értesültünk — most a főrendiházban nem kerül már tárgyalásra, úgy, hogy az országgyűlést már hétfőn, október hó 3-ig elfogják napolni.

A T. Ház.

— Saját tudósításunk. —
Bpest, aug 16

A t. Ház pénteken folytatta és be is fejezte az Ugron—Uselac ügyről szóló mentelmi bizottság jelentését. A többség elfogadta a jelentést s ezzel egyszersmind kimondta a többség: hogy Magyarországon a katonának mindenivel szemben és minden körülmények között igaza van és bátran büntetés nélkül terrorizálhatja a parlamenti szolásszabadságot, és megseértheti a nemzetet a nélkül, hogy csak egy haja szála is meggörbülne. Szóval a többség br. Fejérváry parancsára hunyászodva aláta meg önmagát és megdöglőttül tütt csorbát a képviselőház méltóságán a katonai erőszak előtt.

Valóban Szapáry miniszterelnök kormányzása alatt egyszerre stlyedt alá a magyar parlament tekintélye. Szapáry kormánya alatt két szégyenletes folt tapadt a magyar parlament szép hírnevéhez: a csunya felállítás a közigazgatási törvényjavaslatl és az Uselac százados ur győzelme a szolásszabadság felett.

A mai ülésen elsőnek Chorin Ferencz, a mentelmi bizottság előadója szólalt fel és a bizottság álláspontját védelmezte, ki után Györy Elek hosszabb beszédben fejtegette ki nézeteit Chorinnal és az igazságügyminiszterrel szemben. Elesen kritizálta a mentelmi bizottság jelentését s beszédének főképe az a része tetszett a bal- és szélső baloldalon, melyben a szolásszabadsággal való visszaélés gyakori emlegetését ostromozva, ennek káros következményeit fejtegette. Egyéb iránt pártolta a kisebbség véleményét s ennek mellözése esetében a Rohonczy határozati javaslatának elfogadását ajánlotta.

Herman Ottónak személyes kérdésben való felszólalása után Asbóth János a bizottsági jelentés mellett argumentált, míg Györy Elek jogi szempontból fejtegette a képviselő mentelmi jogát és szolásszabadságát, a bal- és szélső baloldal élénk helyeslései közt a kisebbségi véleményt pártolta.

Ábrányi Kornél szólalt fel ezután s igen frappans, találó megjegyzésekkel karakterizálta a helyzetet. Szembeállította a képviselő és katonatiszt immunitását s éles szatírával beszélt arról, hogy ez utóbbi sokkal jobban kiadomborul, mint az előbbi. Szóval arról, hogy mennyiben volt indokolt az Ugron fellépése, körülbelül magáévá tette az Ugron nyilatkozatát. A bal- és szélső baloldal által zajos tetszésnyilvánításokkal kísért beszédének végén egy a bizottsági jelentéssel, mint a kisebbségi véleménnyel szemben a Rohonczy határozati javaslatát pártolta.

Ezután Fejérváry honvédelmi miniszter állott fel. Elmondta ugyanazokat a dolgokat, a mit már hetek óta tractál a parlament folyosóin. Aztán polemizált Ábrányival, de teljesen hatás nélkül.

A miniszter beszéde után a kormány-párt az ő biztos győzelmi fegyveréhez: a votizáláshoz nyult;

— Szavazunk, szavazunk hangzott a mamelukde soraiból.

Ámde Szilágyi is beszélni akart. A pusztá „igenek” mellé valami érvt is szeretett volna ragasztani az igazságügy miniszter. Két állítással szemben tett helyreigazító nyilatkozatot; azt akarja kimutatni, hogy a mentelmi bizottság jelentése nem foglal magában valótlanságot és hogy a jelentés hivatkozik a gyakorlatra, mert a ház konkrét esetben hozott általános határozatot.

Ábrányi Kornél rövid észrevétele és Szilágyi miniszternek erre tett megjegyzése után a tanácskozás véget ért s a ház többsége külön-külön egyszerű felállással meg-szavazta a mentelmi bizottság javastánakla mindkét részét, mellözve, a kisebbségi vélemény, valamint a Rohonczy határozati javaslatát.

Ezután a ház Neményi Ambrus előadása

mellett Baross Gábor miniszter és Molnár József rövid felszólalásai után elfogadta a romániai vasuti csatlakozásokról szóló törvényjavaslatot.

Az ülés végén Izákovics Milán a szerb egyházi kongresszus ügyében intézett sürgős interpellációt a kormányhoz.

A következő ülés hétfőn lesz és valószínűleg nem sokára nyári szünetet kapnak a képviselők. A kormánypárt nagy támogatói nem valami édes megnyugvással hajthatják fejüket nyugalomra.

A kolozsvári függetlenségi párt és az államosítás

A kolozsvári 48-as és függetlenségi párt azon alkalomból, hogy az országgyűlési függetlenségi és 48-as pártok az államosítás kérdésében oly szép győzelmet arattak, a következő feliratot intézte a két párt elnökségéhez:

Mélyen tisztelt Elnök Ur!

Az a kitartó küzdelem, melyet az országgyűlési függetlenségi és 48-as pártok a kormány által benyújtott közigazgatási javaslat ellen nemcsak önzetlenséggel és hazafias hűvvel folytattak, a szabadság minden igaz barátjában, az ősi hagyományok minden őszinte tisztelőjében csak elismerést és köszönetet kelthet fel.

Közéletünk mai sivárságában valóban ritka jelenségként üdvözölhetjük azt a törhetetlen ragaszkodást az elvekhez, azt a szilárd erőt a kötelességek teljesítésében, melyet a függetlenségi párt e küzdelem minden fázisában felmutatott, s mely által ezuttal is méltóvá tette magát arra a fényes multra, mely legkiválóbb biztosítóka a hitünk szerint nemsokára reánk viradó dicső jövőnek.

Ha nem lett volna egyéb eredménye, a függetlenségi párt e küzdelemének, mint az, hogy mindenki előtt nyilvánvalóvá tette a tény, mely szerint a politikai erkölcsök általános meglazulása közepette is vannak férfiak, kik a kishitűség, a szervilizmus, a hy-pocrisis szennyos hullámai között erős kezekkel tartják fenn a politikai morál, a megalkuvást nem tűrő meggyőződés hajóját melynek árbocán a szabadság, egyenlőség, testvériség mocsoktalan zászlója leng: mar ez a kiváló jelenség elégséges volna rá, hogy meghajolva előtte, halás szívvel mondanak érte köszönetet mindazok, kik az igazság győzelmébe hittüket vetik!

Mennyivel inkább kell hát nyilatkoznia e halálnak akkor, mikor nem csupán e tény, hanem a győzelem áll előttünk a függetlenségi párt küzdelemének eredményeként.

Tudjuk, hogy a győzelem teljesnek nem mondható, mert az a hatalom, mely a nemzet legszentebb joga ellen emelte fel vakmerő kezét, a törvényt egy elméleti kijelentésének hirtelen összetékoztatott vársánczába vonulva, még nem semmisült meg annyira, hogy az onnan intézendő orvátadások száradékával felhagyott volna. De nem félünk e támadásoktól, mert míg a népjog és szabadság oly védőket találunk mint Önök, addig félelemre nincs okunk.

Fogadja tehát mélyen, tisztelt Elnök ur, becses személye és buzgó vezetése alatti párt iránt ezennel kinyilvánított őszinte bizalmunkat, forró köszönetünket és fogadja azt az ünnepélyes ígretünket, hogyha még jönni találna idő, midőn a most kudarcot vallott reakció megújítaná a harezot az ön-kormányzat intézményei ellen, miközharcsokul részt fogunk kívánni magunknak a harc küzdelmeiben, a nemzeti függetlenség, a közsabadság és jog zászlói alatt. Ebben sem a hatalom fenyegetései, sem a héréncz-tollak gyanúsításai megakadályozni nem fognak!!

A mélyen tisztelt Elnök urat ez érzelmeinknek a függetlenségi párt tisztelt tagjai tolmácsolására tisztelettel felkérvén, maradunk

a kolozsvári 48-as és függetlenségi párt intező bizottsága nevében

Kolozsváron, 1891 augusztus hó 10-én.

Hazafias üdvözléssel:

BENEL FERENCZ s. k. KÖLESZÁR SÁNDOR s. k.

elnök elnökök jegyző.

1891. aug. 10. napján

1891. aug. 10. napján

1891. aug. 10. napján

1891. aug. 10. napján

1891. aug. 10. napján

Székel-vasut az országgyűlésen.

A románaiával való vasuti csatlakozásokról szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával Molnár József orsz. képviselő felhívta a székel vasutakat ügyét is. Molnár ugyanis a következőket mondotta:

T. ház! A tárgyalás alatt levő törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadom, mert keleti forgalmunk szempontjából két esetleg három vasuti összeköttetés szerveztetett és én részemről úgy közgazdasági mint főleg forgalmi szempontból szükségesnek tartom a kelettel, különösen Romániával való gyorsabb érintkezést. (Helyeslés.)

A mi a keleti forgalom szempontjait illeti, én részemről a gimesi csatlakozást nem tartom esélyes fontosságúnak mert Galacnál a Dunával és így közvetve a tengerrel való összeköttetés nemcsak az átmeneti kereskedelemnek, de Magyarország termékeinek mentől előbb a tengerre juttatása sürgető és indokoltá tesz az északról csak csodálkozásomat fejezhetem ki azon, hogy a kormány ily későn határozta el magát a kérdésben valamit tenni, vagy ily későn tudott eredményt felmutatni.

Mert ha az átmeneti fogalmat nem is tekintem, — a mire nézve valami túlvértes reményeket nem is táplálunk, de arra, hogy Magyarország keletre eljutatta a partjait, és a vasuti összeköttetés nagy lendületet fog adni, de csak azt tagadhatjuk meg, a ki nem ismeri az erdélyi részek keleti kereskedelmét, a ki nem ismeri az ország keleti részének, erdély természetének kincseinek kiaknázatlan forrását. És éppen ez a körülmény az, a mely engem arra kényszerít, hogy a volt kormányok ellenében szemrehányást tegyek azon lomhasággal, mellyel az erdélyi kérdésnek pedig a székelvölgyi közgazdasági érdekek iránt viselkedtek. E végből csak arra hivatkozom, hogy alig néhány évvel ezelőtt a székelvölgyi Marosvásárhelyt kivéve alig volt vasútja, míg az ország többi részei majdnem mind be voltak hálózva ily közlekedési eszközökkel. Elég erre nézve csupán arra hivatkoznom, hogy Udvarhely megye csak néhány év óta bírja nagy áldozatok és tetemes megterhelések mellett az ő székelvölgyi vasutját. Hasonlóan van Háromszék-megyé az ő vicinális vasutaiával.

A mi pedig Csikmegyét illeti, mely az ország keleti határán hosszabban nyulik el, dacára a megye áldozatkészségének még most sem bír vasutal, mert úgy látszik, hogy a kormány nem akar a vasut kiépítéséhez nevezetesebb segélyt járulni. Pedig nézetem szerint a helyes kormányzási politika feladata az lenne, hogy a szegényebb vidékek részesítésének elősorban nagyobb-mértvű segélyezésben, azok, a melyeknek anyagi ereje gyöngébb így méltán igényelhetik az ország gazdag vidékeivel szemben a nagyobb-mértvű állami segélyt.

Az igen t. kereskedelmi miniszter ur mindig bizonyos jóindulattal viselkedett a székelvölgyi érdekek iránt, de úgy látszik, hogy a t. kormány a jóindulaton túl nem ment akkor, midőn a szerződésben a gimesi csatlakozásra nézve messze távol időre tűzte ki a kivételiséget. Pedig Csikmegye megérdemelte az országgyűlés egy kis áldozatot, melynek derék székelvölgyi népe nemcsak mindig első volt az ország iránti kötelességek teljesítésében, hanem abban is, hogy közgazdasági tekintetben is az ország első megyéi közé tartozik és nagymértvű természeti kincseit, mint kőszén, vasat, továbbá márvány, réz és fából és ásványvizekből álló kincseit csak tökéletes hiánnyal nem tudja kiaknázni és értékesíteni. Minthogy pedig nálunk a tökéletes, különösen ipari termények tekintetében nehezen

határozza el magát befektetésekre vasutak nélkül és így a csiki, illetőleg a székelvölgyi vasutak kiépítése már ezen közgazdasági érdek szempontjából is mulasztatlanul sütkészes, megvallom, reám nem a legkedvezőbb hatást tette az, hogy a kormány a gimesi összeköttetések kivételére oly hosszú határidőt tűzött ki, holott ha egyszer felismerte a vasut kiépítésének szükségét, annak mielőbb keresztülvitele lett volna a leghelyesebb állami és közigazgatási cselekedet.

Ép ezért bátor vagyok kérdeni a t. kereskedelmi miniszter urat, mint a kiról fel kell tételeznem azt, hogy mielőbb egy külföldi állammal akar szerződést kötni valamely vasuti csatlakozás iránt, tisztában van az összekötendő vasut kiépítésére nézve, hogy mely vidéken és mely vonalon tartja a legalkalmasabbnak a gimesi csatlakozást folytatni-hazánkban és hogy a vasut kiépítése iránt minő lépéseket szándékozik tenni, vagy egyáltalában alkudozások tételére-e ez irányban és ezen gimesi csatlakozást és székelvölgyi vasutak kiépítését akarja-e oly módon siettetni, hogy annak megvalósítása ne hat év, hanem esetleg rövidebb idő alatt történjen. Különben mint mondtam a javaslatot elfogadom. (Helyeslés.)

Baross Gábor kereskedelmi miniszter: T. ház! Azon vasutak építése tekintetében, melyről a t. képviselő ur szólt, a kormány már hosszú idő óta meggyőződött, hogy minden lehető lépést és hogy mennyire fontosnak tartja ezen ügyet, bizonyítja az is, hogy a mint csak lehetővé vált létesítette azon egyezményt, melynek értelmében éppen a székelvölgyi vasut építésének ügye haladhat leginkább előre. A t. képviselő ur nem volt tehát igazságos akkor, midőn szemrehányást tett a kormánynak a miatt, hogy ezen csatlakozás létesítése tekintetében késedelmes volt, mert t. képviselőhöz, nem egymagától, Magyarország kormányától függött a rendezés, hanem függött más kormánytól is, és ennek következtében a kölcsönös megegyezés, mely csak ez idő szerint érvényesült, tette lehetővé a felek szerződését. Itt tehát a magyar kormány mulasztásáról, késedelmeskedéséről szólni annyival kevésbé lehet, mert a mint méltóztatik emlékezni, még a 80-as évek elején fogadott el a törvényhozás egy javaslatot, mely a predeali állomás létesítésével foglalkozik és mely ezen hosszú idő alatt nem nyert a másik fél részéről szentesítést. A hangulat, a viszonyok nem voltak olyanok, hogy a magyar kormány törekvése érvényesíthetett volna; most azonban az egyezmény meg van, és a magyar kormány ezen egyezményben is egyik zálogát látja azon kedvező és barátságos viszonyoknak, mely a két szomszéd állam között meg van gyökörözve, mindkét állam jól felfogott érdekeinek létesítését.

A mi engem illet t. képviselőhöz, a székelvölgyi vasutak kiépítése érdekében támogatni fogok minden oly javaslatot, a mely felhasználva ezen egyezmény következtében a csatlakozási pontokat, minél nagyobb részeket ölel fel a székelvölgyi területből. En készséggel fogom támogatni a Héjasfalva-Székelvölgyi vasut folytatását képező és már régebben kombinált állott levő vasut ügyét; szívesen fogom támogatni a Szászváros felől a Brassó felé tendáló u. n. localis vasutat, melynek szintén van kiágazása Gyimes felé, és ha az aktiót észlelni fogom, a magyar kormány részéről nem fog semmi sem elmulasztani arra nézve, hogy az illetékes tényezők összeható működése létrehozza a fontos vasutakat és összeköttetéseket. Ha nem ismételve hangoztam, hogy éppen Csikmegyét illetőleg szükségesnek tartom, hogy a helyi érdekeltség is megmozgjon és tegye meg a maga részéről azt, a mi ily fontos vasut létesítésére szükséges.

Itt bátorodom a t. képviselő urnak a 6. évre vonatkozó állítását is helyreigazítani.

T. képviselő ur rossz néven veszi, hogy a csatlakozások kiépítésére hat esztendő van kitűzve.

Erre vonatkozólag ajánlom figyelmébe a második cikk szövegét, mely aként szól: „A magas szerződő felek kötelezik magukat arra, hogy mindegyikük saját területén akár engedélyezés, akár pedig állami költségén gondoskodni fog arról, hogy a fentemlített két új csatlakozási vonal lehetőleg rövid idő alatt, de legkésőbb a jelen egyezmény ratifikációjának kicserélése napjától számított hat év alatt kiépíttessék és üzembe helyezzessék.”

A hat év tehát a legmesszebb menő határidő, a mely alatt ezen kiépítésnek mindkét részről meg kell történni, de ha a viszonyok megengedik, az minél előbb megfogjuk tenni. Rövidebb határidőt kitűzni, mint hat évet, könnyelműség lett volna; mert egyfelől a csatlakozási pontok megállapítása szükséges, másfelől pedig szükséges egy végleges tervben megállapodni, mely a vasutak kiépítése egyáltalában vonatkozik.

Ezután a legszükségesebb az, a mi mindennél mindig szükséges; a kellő pénz beszerzése. Ezért volt oly határidő kitűzése, mely lehetőleg mindenre elégséges lesz, és ösztönöz ohaigot, hogy tényleg elégséges is legyen.

Ezeket a t. képviselő ur felszólalására elmondva, én is csatlakozom az ő ebbeli kéréséhez: méltóztatnék a javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadni. (Általános helyeslés.)

A szabadságharc emlékei.

Budapest aug. 15.

A főváros ugyancsak benne van az izgalmas párbajozásban. Nem kevesebb mint három párbaj történt többé kevésbé ismert nevű emberek között és mind a három sebesüléssel végződött.

Az egyikben Rohonczy Gida és Gajári Ödön orsz. képviselők állottak szemközt. Eredmény: Mindkét fél könnyű sebesülése. A másikat Miklós Gyula országgyűlési képviselő és Harkányi János vívták. Pisztolyal kezdtek és karddal folytatták olyan képen, hogy Harkányi János súlyosan megsebesült.

A harmadik párbaj szereplői Podmaniczky Horác b. és Tedesco József. Mind a ketten megsebesültek. A három párbaj részleteit a következőkben mondjuk el:

Rohonczy és Gajári párbaja.
Politikai természetű párbaj. Az Uselac-típus következménye.

Rohonczy Gida orsz. képviselő ugyanis felelősségre vonatta Gajári Ödönt azokért a megjegyzésekért melyeket a „Nemzet” Rohonczy Gedeon képviselőházi felszólalásához fűzött és melynek következtében mint megtört, Rohonczy ki is lépett a szabadlevél pártkörből.

Rohonczy segédei: Esterházy Kálmán gróf és Hadik Sándor gróf még tegnap reggel fölkeresték Gajarit, a ki azonban a maga részéről Tisza István és Pulszky Károly képviselőkkel szintén provokálta Rohonczyt mint az alább közölt jegyzőkönyvben el van mondva. A segédek még tegnap este találkoztak is, de mert nem tudtak megállapodásra jutni a reggel folytatott tanácskozással melyen a hirtelen megbetegedett Esterházy gróf helyett Horváth-Toldi Lajos gróf jelent meg Rohonczy megbízottjaként.

publika III.* czimen vezércikkézik a francia meg a svájci köztársaságról, a Pesten megjelenő Magyar Hírlap 1850. február 7-ik száma pedig „Hadi-törvényszéki ítéletek-et” közöl, a melyekben gyakran fordul elő ez a paszus: „a fölkelésben résztvétel miatt tisztiorangjuk elvesztése mellett...” stb. Ott van a gyűjteményben a magyar nyelven szerkesztett „Brassói lap” 1849 máj. 31-iki száma is.

Bem tábornok tábori látesőve s Hentzy zászlójának egy darabja vonja magára egy-szerre a figyelmet a következő szekrényben egy másik zászlódarab mellett, a mely a 49. sz. honvédszászló harci lobogójából való. Pecsétnyomok, pisztolyok nagy számban.

Ihász Dánielnek Törökországban tartózkodása idejéből való, még le nem fordított fermánok is vannak a szekrényben. Egyiknek hátulján az a felirat áll: „Demission de la Service Militaire Turque 1859. Jul.” a másikon pedig ez: „Brevet de la medaille de Kras.”

Ott van Garibaldi kedvenc kalapácsa, a melyet zászlószögek beverésére használt a melynek a nyele nemzetiszínű szalaggal, vasa pedig vörös posztóval van bevonva. Garibaldi ezt a kalapácsot Ihsáznak ajándékozta volt a az ő gyűjteményéből került a kiállításra. Ebből a gyűjteményéből való egy vastag bőrtárcza is ezzel a felirattal: „Kossuth Lajos koszmányzó szivartáskája s egy-uttal íróeszköze a forrásokból Kutahiján (Kis Ázsiában) internálása alatt, 1850—1851.”

Tömeges párbajozás.

Budapest aug. 15.

A főváros ugyancsak benne van az izgalmas párbajozásban. Nem kevesebb mint három párbaj történt többé kevésbé ismert nevű emberek között és mind a három sebesüléssel végződött.

Az egyikben Rohonczy Gida és Gajári Ödön orsz. képviselők állottak szemközt. Eredmény: Mindkét fél könnyű sebesülése.

A másikat Miklós Gyula országgyűlési képviselő és Harkányi János vívták. Pisztolyal kezdtek és karddal folytatták olyan képen, hogy Harkányi János súlyosan megsebesült.

A harmadik párbaj szereplői Podmaniczky Horác b. és Tedesco József. Mind a ketten megsebesültek. A három párbaj részleteit a következőkben mondjuk el:

Rohonczy és Gajári párbaja.
Politikai természetű párbaj. Az Uselac-típus következménye.

Rohonczy Gida orsz. képviselő ugyanis felelősségre vonatta Gajári Ödönt azokért a megjegyzésekért melyeket a „Nemzet” Rohonczy Gedeon képviselőházi felszólalásához fűzött és melynek következtében mint megtört, Rohonczy ki is lépett a szabadlevél pártkörből.

Rohonczy segédei: Esterházy Kálmán gróf és Hadik Sándor gróf még tegnap reggel fölkeresték Gajarit, a ki azonban a maga részéről Tisza István és Pulszky Károly képviselőkkel szintén provokálta Rohonczyt mint az alább közölt jegyzőkönyvben el van mondva. A segédek még tegnap este találkoztak is, de mert nem tudtak megállapodásra jutni a reggel folytatott tanácskozással melyen a hirtelen megbetegedett Esterházy gróf helyett Horváth-Toldi Lajos gróf jelent meg Rohonczy megbízottjaként.

A segédek következőleg állapították a föltételeket: Kard; első vér; a nyak két üterein, valamint a lágyrészekben bandázni alkalmazandó.

A párbaj, melyet Horváth-Tholdy Lajos gróf vezetett, ma délután fél 6 órakor történt meg az atletikai klubnak a nemzeti lovardában levő helyiségében.

Orvosok voltak: Gerber Béla dr. Demjanov'ch Emil dr.

Adott jelre a felek összecsaptak és a két fél percig viaskodtak igen hevesen, mikor a segédek beszüntették a párbajt, derült, hogy mind a két fél megsérült. Jári egyik ujján, Rohonczy pedig vállán karján szenvedett olyan könnyű sérülést, hogy orvosi beavatkozásra alig volt szükség.

Az ellenfelek aztán kezét szorították és karoltva, együtt távoztak a Rohonczy Gida kocsián.

A párbajban az a legérdekesebb, hogy a viaskodásnak — nagy nézőközönsége volt. A párbaj híreire ugyanis vagy két-három száz ember gyülekezett egybe a nemzeti kertben a lovardával szemben. És minthogy onnan nagyon jól lehet látni az atletikai klub termébe, az összecsapott publikum abban a nem mindennapi látványban részlett, hogy vígígnézhette két jeles vívópárbajt. A segédek tudniillik nem gondoltak erre a körülményre és így nem függönyöztették be az ablakokat.

Pisztoly is, kard is.

A másik párbajra az adatot okot hogy Harkányi János sértő tartalmú levelet intézett Miklós Gyulához.

A felek ma délelőtt találkoztak a szökőkútai erdőnek egy tisztásán, mely már olyan sok párbajnak volt színhelye.

Miklós Gyula orsz. képviselő segédei: Keglevich István gróf és Keczer Miklós, Harkányi Jánosé Beniczky Gábor és Fáy László voltak.

Kétszeri golyóváltás volt megállapítva a legszigorubb feltételek mellett. Az első golyóváltásnál Harkányi úgy eltalálta a Miklós Gyula pisztolyának csövét hogy abból egy darab kitört.

Másik pár pisztollyal történt a második golyóváltásnál melynél sebesülés nem történt. Ezzel azonban a párbajnak még nem volt vége és a felek már rövid idővel később találkoztak egy vívó-teremben, hogy kardvívóversenyt vívjanak meg.

Összecsapásuk nagyon heves volt és azzal végződött, hogy Harkányi János a fején, az orrán, továbbá az arcán, az oldalán és a környékén szenvedett egy-egy jelentékenyebb sebet.

Miklós Gyula sértetlen maradt. Harkányi János igen sok vért vesztett és állapota nagyon veszélyes.

Összecsapkozás a turfon.

A tegnapi lövésnyen történt, hogy Podmaniczky Horác báró összecsapkozott Tedesco Józseffel, a minek kihívás lett a következménye.

A párbaj ma délután Sztráczky Norbert vívótermében ment vége és azzal végződött hogy mind a két fél megsebesült.

Podmaniczky báró a homlokára kapott súlyos vágást. Tedesco pedig a szeme alatt sérült meg.

nélkül mi megérdemlené, hogy beszéljek róla alszik ki belőlem az élet. — Ejjelenként erős lázám van, és száraz köhögésem. Ez nem annyira sorvadás mint —

— Ki mondta neked, hogy sorvadás? szakítottotta félbe a Doktor.

— Az asszonyok itten körül annak nevezik a betegséget, a mostoha anyám is azt mondja.

— A mostoha anyád szeret arról beszélni a mihez semmit sem ért, éppen mint a többi asszonyok — válaszolá Dr. Bervay. Van étvágod?

— Van ám, hisz éppen ez a baj — vá-gott közbe Qualné ki elhatározta nem mulasztani el az alkalmat, hogy ez esetről a saját véleményét elő ne terjesse.

— Éppen jó idő van arra hogy az emberek étvágyok legyen, midőn nem tudunk pénzt keresni.

— Azt kívánom, hogy a törvény minden sztrájkot és munka beszüntetést tiltsa be — igen én!

Semmi sem jön abból csak tres kamara.

— A maga kamarája nem szükséges hogy a miatt törebb legyen — jegyzé meg a Doktor, aki, midőn a Daffodil asszonyokkal beszélt az ő beszéd modorokba esett.

— Tudom; mert én takarékosabb és előre látóbb voltam ő náluk, — válaszolá Qualné. Kár, hogy a többiek nem tudják ugyan ezt mondani.

A doktor ur végig mehetne Daffodilon az első házról az utolsóig s egy fél tucet kamarát sem találna mostan tele. Rá szolgáltak! — Az esős napokra miért nem tettek felre!

(Folyt. köv.)

AZ „ELLENZÉK TÁRCZAJA”

1891 augusztus 17

Egy élet titka.

Wood asszonytól.

Az „Ellenzék” számára fordította AMICA.

HARMADIK RÉSZ.

I.

Idő előtti vallomás.

(Folytatás.)

(25)

Még ez ideig a munkaszünet veszedelmét nem érezték meg; mert a munkások egyesületének a választmányja a megélhetésre elegendő pénzzel segítette őket.

Az emberek olyan daczos hangulatban voltak, melyet e gyakran ismételt szavuk „nem hagyjuk magunkat” eléggé jelzett. Azt mondták, hogy ők elhatározták, hogy kitar-tók lesznek, és ezt a elhatározásukat az egyesület megbízottjai kik között Sunyi Samu volt a főközlöny, folytonosan élesztették és táplálták. — Samu, főközlöny volt Daffodil szegét illetőleg, de a másfél működő ágensek alatt állott.

Azon mérsékelt emberek között, kik a sztrájkokat nem igen sürgették, sokan voltak mostan akik az általános véleménynek meleg pártolói lettek, mert a gazdák részéről a munka beszüntetést igazságtalan zsar-nokoskodásnak tekintették. Ami az asszonyokat általában véve illeti, ők nagyon is meleg pártfelek voltak, az igaztóságot, a Daffodil szeg nyugtalanlanságát ők csinálták, s a saját lustaságuk menteségül használták fel ezt az állapotot, (mert ők hajlandók voltak lustálkodni midőn alkalmuk volt rá) a férfiak körül csoportosultak, vagy az ajtóknál

csőre telepedve a dolgok mostani állását illetőleg, a saját véleményüket nyilvánították, s nagy dicsőkedéssel kijelentették, hogy ők nem adnák meg magukat, s jogukat mind halálig védének.

Olyan szép idő volt, hogy nyári napnak is beillt. Baxendal Mari a kertje végében, éppen az ajtó belől, egy széket ült; nem azért volt ott, hogy az asszonyok fecsegésében részt vegyen, kik apró csoportokban szálngoztak az utcán, ő csak friss levegőt színi ült oda.

Baxendal Mari hanyatlott. Ő soha sem volt nagyon erős, s az utolsó egy pár év alatt fokozatosan gyengült, s úgy látszott, hogy a mostani nyár tulságos hősege a még meglevő erejét is elvesztette.

Foglalatossága, a varrás, nem volt alkalmas arra, hogy egészséget fenntartsa; sok munkája volt mindig, mert szépen és jól dolgozott, s kora reggeltől késő estig görnyedt a munka felett.

Mari gondos és lelkiismeretes leány volt, s a háztartás költségéhez hozzájárult. Az atyja ismét megházasodott, s most két kis gyermeke volt, és Marinak majd nem úgy tetszett mint ha az atyai házban ő volna a jövevény. Nem azért mint ha Baxendal ezt éreztette volna vele; ő egy kissé nyugtalan, de jóindulatú asszony volt a ki szeretett a fitogtatást és a költsékezt, s kivált a gyermekei ruházatától nem kímélte a pénzt; de Marihoz jó volt.

A munka képes, éje ideje elmúlt, s Mari a napokat csendes nyugalomban töltötte, s gyakran ült ki a szabadba. Ezen a napon — September eleje volt — rendkívül kellemes derült idő volt; a beteg egy shawlba burkolva hátra dőlt a székeben, s az élnék jelenre nézett ki, az utcán csoportosuló férfiakra és asszonyokra, s a friss levegőt szíva már a milyen frisset Daffodil szegben kapott,

— Mari hogy érzed ma magadat?

A tudakozódott Qualné. Kalappal és nagy kendővel jött ki a házból, valami utja volt, de megállott Marival beszélgetni.

— Ma meglehetősen vagyok; az az elég jól volnék ha ez a nagy gyengeség nem volna rajtam.

— Gyenge vagy kiáltá Qualné keserűséggel, mert ő a mostani állapotokkal nem léven megelégedve, folytonos bosszúságban s elkeseredésben volt. Szeretném tudni, hogy mit ettél ma reggel, hogy erősítsd magadat?

A Mari sovány arcát gyenge pir borította el. Ez a tárgy sok keserűséget okozott Qualnének, s a jó asszony nem tudta a nyelvével fekézni. Tény, hogy egy idő óta a Mari állapota és hiányos étvágya a rendszerint jó Baxendal János nem volt képes neki való elégséges táplálékot beszerezni. A háza népének még ez ideig volt elegendő tápláléka, de egyszerű és durva, s nem a beteg leánynak való, és Qualné, ki a munkásokat és gazdákat illetőleg a jelenlegi állapot ellen el volt keseredve a Mari nélkülözése még jobban bántotta.

Szegény Mari, ő az ő türelmes jámborságával képebből lett volna az éhség által elpusztulni, — mint hogy panaszkodjon az ellen a min szerinte úgy sem lehetett segíteni.

Ettől hig tojást tizenegy órákor? — kérde.

Ma reggel nem ettem. Nem igen volt étvágom hozzá, igazán nem kívántam.

Ej kirifári! válaszolá Qualné. Én is azt mondhatnám a holdra hogy nem kívánom, mert tudom, hogy nem kaphatom meg.

Igazán nem volt étvágom ismételte Mari.

És ha étvágad lett volna, azt hiszem

hogy akkor sem állottál volna, annak a ki-elégítéséhez közelebbi viszonyú Qualné hangját felemlelve.

Ha a gyomrodat töressen hagyod, egy idő múlva az az inger, hogy kívánj valamit elmulik, ekkor a betegség áll be, s vége az étvágynak. De nem a te hibád tehát mire való, hogy téged korhollak érte.

Mari, mi a baj.

A félbe szakítás dr. Bervaytól jött. A kapu előtt ment el Hunter kasszony. Megállottak, részben Mariért, aki feltűnő színben volt, részben a Qualné által csinált zaj miatt.

Egyik sem tudta, hogy Marilyen állapotban van. Qualné volt az első aki megszólalt.

Bizony ő nincsen valami viruló szinben, — ugy-e doktor ur? — ugy-e Florence kasszony? Körülbelül két hét óta mindig így van.

— Mari, miért nem izente meg a nagybátyámnak? mondá Florence, ki most is olyan impulsív volt a szivességekben, mint gyermek korában. Tudom, hogy a nagy bátyám eljött volna magához.

— A kasszony és az orvos ur nagyon szivesek — mondá Mari. Nem alkalmatlan-kodhattam az én bajaimmal a Doktor urnak főleg miután érzem hogy hiába fáradt volna. En azt gondolom, hogy a siron innen úgy sem segíthet már én rajtam senki.

— Csitt! mondá Bervay. A betegek mindig ezt mondják! de azért még is jobban lesznek. Várj csak had lássalak egy kissé közelebből — folytatá s bement az ajtón.

És most mond meg nekem hogy hogy érzed magadat?

— Gyengén uram: érzem hogy fogy

és öröm s minden olyan különös érzéssel

776. (1—3)

GYÖRGY JÓZSEF.